

Prezident, Německo a vzájemné vztahy

anketa Česko-německého fondu budoucnosti

Pavel Fischer

senátor, diplomat, manažer

Marek Hilšer

senátor, lékař, vysokoškolský pedagog

Danuše Nerudová

ekonomka, bývalá rektorka Mendelovy univerzity v Brně

Jak vnímáte současnou roli Německa v Evropě a ve světě a jak by se měla dále vyvíjet?

Německo je tak významný aktér Evropy a světové politiky, že se rozhodnutí z Berlína stává politikum pro mnoho zemí. S ohledem na to, že Česká republika je sousedem, měli bychom věnovat systematickou pozornost rozvoji našich dobrých vztahů. A v tomto smyslu je role prezidenta mimořádně významná. Německo nedělá malé chyby, říkává se. A proto je v našem zájmu, abychom s našimi partnery a spojenci uměli jednat i o otázkách, kde nemáme stejný názor. Například odstavení jaderných elektráren v Německu považují za rozhodnutí, které má velmi vážný dopad na energetickou bezpečnost celé Evropy. Respektive cena za svobodu a suverenitu našich zemí je příliš vysoká na to, abychom se vyprodávali pod cenou a všechno zkusili zobchodovat. Role velkých firem v Německu, které ovlivnily německo-ruskou nebo německo-čínskou politiku, proto nesmíme podceňovat. S Německem proto máme jednat jako rovný s rovným a upozorňovat na to, že německá závislost na dovozech levného ruského plynu dostala celou Evropu do velmi vážné situace. Chybu bychom neměli zopakovat v posilování závislosti na dovozech z totalitní Číny. Jako senátor o tom s kolegy v Německu jednám. A jako prezident bych věděl, v čem by spočívala moje role.

Významná role Německa v Evropě a ve světě spočívá samozřejmě především v jeho ekonomické síle. Německo financuje velkou část evropského rozpočtu, ale nejen to. Je tahounem evropské integrace. Zároveň je to vyspělá země s kvalitní, odolnou demokracií, která nepodléhá návalům populismu, který pozorujeme leckde v demokratickém světě. Je také jediným státem západní části Evropy, který má skutečný a dlouhodobý zájem o tzv. východní politiku EU. Německo nyní prochází kritickou, upřímnou a nelehkou sebereflexí ohledně svého letitého vztahu k Rusku a výsledek této sebereflexe bude pro budoucí východní politiku EU určující. Prozatím Německo přijalo závazek se do poloviny r. 2024 zcela obejít bez fosilních paliv z Ruska. Německo je kritizováno za váhavý přístup k pomoci Ukrajině, fakticky je ale objem německé vojenské pomoci druhý nejvyšší po USA. V budoucnu bude hrát Německo zásadní roli v obnovení zahraničních investic na Ukrajině, už před válkou tam působilo 5000 německých firem. A přímé zahraniční investice budou z dlouhodobého hlediska pro obnovení ekonomiky Ukrajiny zásadní, důležitější než peníze na obnovu infrastruktury. Vzhledem k významu a síle Německa nepochybuji o tom, že jeho role bude i nadále nezastupitelná v otázkách, jako je budoucnost energetiky, Zelená dohoda či migrace a zprostředkovaně role a postavení EU ve světě.

Německo je nepochybně nejvýznamnější stát Evropy, a to nejen kvůli počtu obyvatel i výkonosti ekonomiky, ale i jako model fungující demokracie s vysokou politickou kulturou. V tom je obrovské bohatství a zároveň se od toho odvíjí role Německa a jeho odpovědnost v Evropě i ve světě. Proto jakékoliv jeho činy mají velký vliv na sousedící státy, na Evropskou unii a i dále. Bez vůle na straně Německa nebude možné změnit současnou situaci, kdy Evropská unie je ekonomický obr, ale geopolitický trpaslík. V tomto kontextu bych si přála, aby Německo překonalo svoji historickou afinitu k Rusku, aby spolu s dalšími západními státy více naslouchalo zkušenostem střední a východní Evropy s totalitou a aby přehodnotilo svou real politik ve vztahu k Číně. Z toho bychom těžili všichni Evropané.

Jaký význam má podle Vás česko-německá spolupráce na politické a občanské úrovni pro ČR a proč?

Vztahy mezi Německem a Českou republikou vycházejí z dobrých vztahů mezi sousedy. I proto je tak důležité investovat do dobrých vztahů se Saskem nebo s Bavorskem, oběma sousedními státy. Možnosti v oblasti kultury, vzdělávání nebo rozvoje průmyslové spolupráce jsou totiž stále nevyužité. Předpokladem dobrých vztahů je silná důvěra mezi občany. A v tomto smyslu je právě občanská rovina nenahraditelná. Jako prezident bych právě občanskou společnost podporoval.

Naše země jsou propojeny kulturně, historicky i ekonomicky. Díky Česko-německé deklaraci z roku 1997 a díky úsilí na obou stranách už nejsou naše vztahy zatíženy minulostní problematikou. Svou zásluhu na tom má i Česko-německý fond budoucnosti. Jsme partneři v EU a spojenci v NATO. Kontakty na spolkové, regionální, komunální i občanské úrovni jsou pro nás velmi cenné. Spolupráce s Německem přináší příležitosti nejen v tradičních oblastech jako je obchod, věda a vzdělávání, ale stále více i v oblasti výzkumu a inovací. Sám se zajímám o rozvoj obnovitelných zdrojů a německé investice do vývoje nových technologií.

Obrovský. Česko-německá spolupráce je velmi významná a žádoucí nejen kvůli přirozeným sousedským vztahům. Je důležité, aby se tato spolupráce rozvíjela na všech úrovních – politické, občanské, kulturní, vědecké, sportovní i všech ostatních –, a tak vznikaly přirozené dobré mezilidské vztahy, které jsou základem pro dlouhodobě kvalitní politické a ekonomické vztahy. Česko-německý fond budoucnosti v tom sehrává velmi významnou a pozitivní roli, které si velmi cením.

Jakým tématům bychom se podle Vás měli společně věnovat?

Mezi sousedy je třeba řešit otázky dopravy, infrastruktury, turismu, školství nebo zdravotnictví. Velmi oceňuji vysokou míru koordinace mezi policií Německa a České republiky. Zde ve srovnání například s německo-francouzskou hranicí je spolupráce mezi ČR a Německem opravdu příkladná, právě v oblasti policejní.

Všem oblastem zmíněným výše. Dodám ale i spolupráci mezi na politické úrovni, česko-německý strategický dialog a spolupráci na agendě EU, kde se naše zájmy překrývají. Důležitá je rovněž přeshraniční spolupráce např. v oblasti školství, kultrury, rozvoje turismu či v environmentálních otázkách. Pro vnitřní bezpečnost obou zemí je podstatná těsná policejní spolupráce. Pokud jde o kontakty na úrovni občanů či obyvatel obou zemí, považuji za důležité pokračovat ve spolupráci občanské společnosti v obou zemích. Byl bych i pro zintenzivnění školských výměn a podporu studia češtiny v Německu a němčiny v Česku.

Vnímám, že přínosem by mohlo být upínat pozornost Česko-německého fondu budoucnosti k velmi konkrétním projektům, které budou podporovat navazování vztahů mezi lidmi, přenášet kulturní a politické hodnoty a hmatatelně zlepšovat život. Jako potřebná témata vidím následující: občan a demokracie (včetně důsledků politické lhostejnosti, nastavení ústavních mechanismů apod.), prospěšnost nadnárodní spolupráce v oblasti geopolitické i ekonomické, společné kulturní a historické kořeny, společný pohled na historii.

Jakou roli by měla budoucí hlava státu v česko-německých vztazích hrát?

Vztahy mezi sousedními zeměmi se bez spolupráce mezi občany neobejdou. Ale role prezidenta je nezastupitelná. Otevírá důležitá témata, jedná s velkými firmami, podporuje spolupráci na úrovni spolkových zemí a naší republiky. Navázal bych proto jako prezident na významné iniciativy například premiérů České republiky, kteří vystupovali v bavorském nebo saském parlamentu, nebo na iniciativy Václava Havla a jeho německých partnerů. Jejich zásluhou je dnes česko-německý fond budoucnosti vzácnou platformou pro spolupráci mladých nebo studentů, škol nebo vzdělávacích institucí, novinářů nebo umělců. A tuto spolupráci bych rád dál rozvíjel.

Podobnou jako ve své době Václav Havel, který chápal význam česko-německých vztahů, důležitost překonání stínů minulosti a posílení vzájemných vazeb. To je jednoznačně v náš prospěch. Hlava státu by se měla angažovat ve shora zmíněných aktivitách a iniciativách a měla by také pracovat na posilování důvěry a porozumění mezi Čechy a Němci nejen na úrovni politické, ale i občanské. Vzhledem k významu a síle Německa nepochybuji o tom, že jeho role bude i nadále nezastupitelná v otázkách, jako je budoucnost energetiky, Zelená dohoda či migrace a zprostředkovaně role a postavení EU ve světě.

V rámci ústavně omezených pravomocí by budoucí hlava státu měla podporovat česko-německou spolupráci jak verbálně, tak i záštitami nejvýznamnějších akcí. Při svých zahraničních cestách by prezident měl Německo přiměřeně často navštěvovat a zvát německé představitelé do Česka. Významu česko-německých vztahů by měla odpovídat i kvalita diplomatů jmenovaných hlavou státu pro Německo.